

RAČUNOVODSTVO
OSNOVNE STUDIJE

RAČUNOVODSTVO
STUDIJE MENADŽMENTA

UPRAVLJAČKO
RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO
TROŠKOVA

IZBORNI
PREDMETI

RAČUNOVODSTVO

X PREDAVANJE

- RAČUNOVODSTVENI ASPEKT PRIHODA U FINANSIJSKOM KNJIGOVODSTVU;
- METOD OBRAČUNA PERIODIČNOG FINANSIJSKOG REZULTATA-METOD UKUPNIH TROŠKOVA...
- METOD OBRAČUNA PR-UTVRĐIVANJE PFR PO METODI TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA KOD TRGOVINSKOG PREDUZECA;
- PREDZAKLJUČNA KNJIŽENJA...

Prof.dr Ana Lalević-Filipović

6-PRIHOD-POJAM

- **MRS 18-Prihodi** "povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanje sredstava ili smanjenja obaveza, što dovodi do povećanja kapitala, osim onih povećanja koja su povezana sa doprinosima vlasnika kapitala "

NAPOMENA!

- svako povećanje sredstava i smanjenje obaveza se **NE** smatra prihodom!
- **PRIHOD ≠ PRILIV NOVCA (NOVČANIH EKVIVALENATA)** jer do priliva novca može doći:
  - Prije nastanka prihoda (primljeni avans);
  - poslije nastanka prihoda (unaprijed napla-potraživanja);
  - Istovremeno sa nastankom prihoda (prodaja za gotovinu)

PRIHODE

➔

Od redovnih aktivnosti...

DOBITKE

➔

Ne od redovnih aktivnosti...

Da bi prihod **evidentirali u poslovnim knjigama** treba da budu ispunjeni sljedeći uslovi:

- Da je poznato vrijeme nastanka prihoda;**
- Da se visina prihoda može pouzdano izmjeriti!**

KADA NASTAJE PRIHOD?

N-R...P...R1-N1

ZAPAMTITE!

○ PRIHODI NASTAJU:

- ***Povećanjem imovine*** uz uslov da to povećanje imovine ***nije nastalo povećanjem obaveza***
  - *(NIJE prihod: po osnovu uzetog kredita povećava se imovina (tekući račun), a ujedno i obaveza (po uzetom kreditu od banke)*
- ***Smanjenjem obaveza*** uz uslov da to smanjenje obaveza ***nije prouzrokovano smanjenjem imovine***
  - *(NIJE prihod: po osnovu isplate uzetog kredita smanjuje se obaveza, ali se smanjuje i imovina (odliv novca sa tekućeg računa)*

○ DVA NAJBITNIJA PITANJA U POGLEDU VREDNOVANJA PRIHODA SU:

- *KADA SE SMATRA DA JE PRIHOD OSTVAREN?*
- *KAKO UTVRDITI VISINU PRIHODA?*

KADA PRIHOD TREBA PRIZNATI?

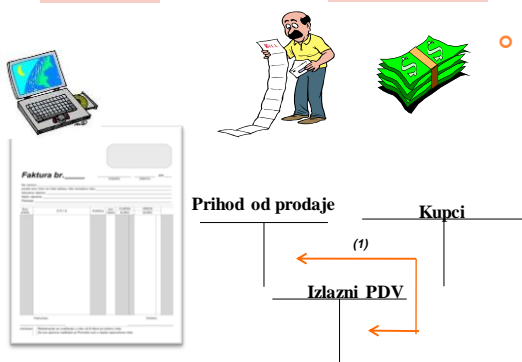
- *“...kada je tržišno verifikovan..”*
- *U računovodstvenoj literaturi sljedeći ekonomski događaji se vezuju za “priznavanje” prihoda:*
  - *Prihvatanje isporuke i fakture od strane kupca (PRINCIP FAKTURISANE REALIZACIJE);*
  - *Naplata isporučenih proizvoda, usluga i robe; (PRINCIP NAPLAĆENE REALIZACIJE)*
  - *Proizvodnja učinaka (PRINCIP „PROIZVODNJE“)*

PRIHVATANJE ISPORUKE I FAKTURE OD STRANE KUPCA (PRINCIP FAKTURISANE REALIZACIJE)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

KASNIJE

- *Trenutak prodaje ne treba poistovjećivati sa trenutkom plaćanja*
  - *Nastaje potraživanje (oblik AKTIVE)*
  - *Postuje princip uzročnosti*
- **ZAMJERKE!**
  - a. *Ne uzima u obzir troškove koji nastaju nakon prodaje;* → **Na teret rezervisanja**
  - b. *Zanemaruje mogućnost da kupac vrati robu;*
  - c. *Ne uzima u obzir rizik naplate potraživanja!*

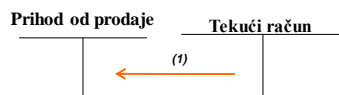
NAPLATA ISPORUČENIH PROIZVODA (PRINCIP NAPLAĆENE REALIZACIJE)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

“SADA”

- Trenutak prodaje poistovjećuje sa trenutkom plaćanja
  - Nastaje priliv gotovine (oblik AKTIVE)
    - Poklapa se tok rentabiliteta (prihod) sa novčanim tokom (naplata)
  - NE poštuje princip uzročnosti
- **KADA SE SMATRA OPRAVDANIM?**
  - a. Prodaja na malo;
  - b. Kada postoji visok rizik naplate potraživanja...

PROIZVODNJA UČINAKA (PRINCIP “PROIZVODNJE”)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

KASNIJE

Ne nastaje rezultat!

Kada je posao djeljiv, razumno je dopustiti da se priznavanje prihoda vrši saglasno stepenu dovršenosti posla

ZAKLJUČAK...

- **MRS 18-PRIHODI**, prihod od prodaje treba priznati kada su zadovoljeni sljedeći uslovi:
  - “1. Preduzeće je na kupca prenijelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad robom;*
  - 2. Iznos prihoda se može pouzdano izmjeriti;*
  - 3. Vjerovatno je da će se ekonomske koristi vezane za tu transakciju uliti u preduzeće;*
  - 4. Troškovi koji su nastali ili troškovi koji će nastati u odnosu na tu transakciju se mogu pouzdano izmjeriti...”*

KAKO UTVRDITI VISINU PRIHODA?

- **Relevantna je prodajna cijena**
  - *Osim kod prihoda od aktiviranja sopstvenih učinaka!*
- Popusti...
  - Odobreni **rabati** (sezonski, količinski...) utiču na smanjenje poslovnih prihoda
  - **Kasa-skonto** ako se iskoristi utiče na povećanje finansijskih rashoda...

NA KOM SE RAČUNU EVIDENTIRA PRIHOD I KAKO SE OBRAČUNAVA?

Qr * cp= UP

Klasa 6 PRIHOD (.....)

Nastanak

+

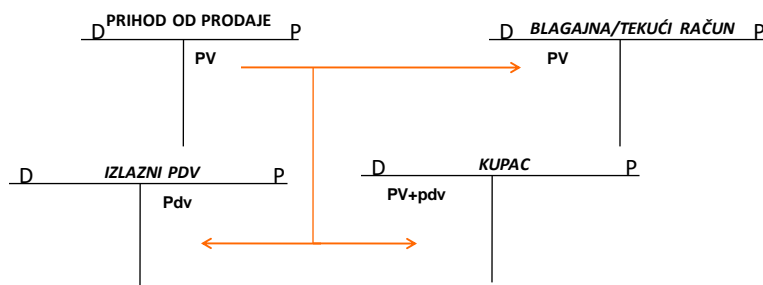
POSLOVNI PRIHODI

**VRIJEDNOSNI IZRAZ PRODATIH - ISPORUČENIH I FAKTURISANIH, UČINAKA
(PROIZVODA I/ILI USLUGA).**

- 60 - PRIHODI OD PRODAJE ROBE
- 61 - PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA
- 62 - PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE
- 63 - PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA UČINAKA
- 64 - PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCIJA, DOTACIJA, DONACIJA I SL.
-
- 65 - DRUGI POSLOVNI PRIHODI

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE

1) u korist računa - Prihodi od prodaje robe, a zavisno od ugovorenog načina plaćanja na teret računa - Blagajna/Tekući račun (ukoliko je plaćanje izvršeno gotovinski ili pak nalogom za prenos), odnosno računa - Kupci (ukoliko se prodaja vrši na kredit)....i Izlazni PDV;

62 - PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE

- 620 - Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe za sopstvene potrebe
- 621 - Prihodi od aktiviranja ili potrošnje proizvoda i usluga za sopstvene potrebe
- *-prihodi po osnovu upotrebe robe, proizvoda i usluga za sopstvene potrebe...*
- *Vrijednost po kojoj se iskazuje aktiviranje učinaka:*
  - *Cijena koštanja;*
  - *Neto prodajna cijena (za gotove proizvode);*
  - *Nabavna cijena (roba)*
- **Da li se obračunava PDV?**
  - Zavisí od namjene!
  - Ako se koriste sredstva za poslovne svrhe:
    - NE!
  - Ako se koriste za druge svrhe:
    - DA!

63 - PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA UČINAKA

- **630 - Povećanje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga**
- **631 - Smanjenje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga**
- javljaju se ukoliko se vrši obračun rezultata po Metodi ukupnih troškova (neto princip)!
- Učinci:
  - Gotovi proizvod i nedovršena proizvodnja;

01.01. 2014.   31.12.2014

Povećanje vrijednosti zaliha

01.01. 2014.   31.12.2014.

Smanjenje vrijednosti zaliha

64 - PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCIJA, DOTACIJA, DONACIJA I SL.

- Prema **MRS 20**, priznavanje državnih davanja vrši se kada postoji opravdanost:
  - "da će se entitet **pridržavati uslova povezanih sa davanjem**;
  - *Da će davanje biti primljeno*".
- **640 - Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dažbina**
- **641 - Prihodi po osnovu uslovljenih donacija**

65 - DRUGI POSLOVNI PRIHODI

- 650 - Prihodi od zakupnina
- 651 - Prihodi od članarina
- 652 - Prihodi od tantijema i licencnih naknada
- 659 - Ostali poslovni prihodi

66- FINANSIJSKI PRIHODI

- Plasiranje slobodnih novčanih sredstva u druga preduzeća ili finansijske institucije,*
- iskorišćeni kasa skonto;*
- kursnih razlika po osnovu obaveza i potraživanja u stranoj valuti;*
- zateznih kamata*

- 660 - Finansijski prihodi od matičnih i zavisnih pravnih lica
- 661 - Finansijski prihodi od ostalih povezanih pravnih lica
- 662 - Prihodi od kamata
- 663 - Pozitivne kursne razlike
- 664 - Prihodi po osnovu efekata valutne klauzule
- 669 - Ostali finansijski prihodi

PRIMJER...KASA SKONTO

(KNJIGOVODSTVO KUPACA)

- Prema izvodu poslovne banke izmirili smo obaveze prema dobavljaču u zemlji u iznosu od 1.000€, uz korišćenje kasa skonta od 2%.

DOBAVLJAČI		TEKUĆI RAČUN	
D	P	D	P
1) 1.000			980 (1)

ULAZNI PDV		FINANSIJSKI PRIHOD	
D	P	D	P
1) 3,194			16,18(1)

2%*1.000=20
15,97%*20=3,2

POZITIVNE KURSNE RAZLIKE;

- Nastaju ukoliko su poslovni događaji sa inopartnegor ugovoreni i evidentirani u stranoj valuti:
  - Depresijacija (devalvacija) domaće valute (€)** kada su nastala potraživanja od ino kupaca evidentirana po nižem kursu u odnosu na kurs po kome se vrši naplata:
    - Za isti iznos valute ce biti naplacen visi iznos u domacoj valuti, tako da po tom osnovu nastaje finansijski prihod!
  - Apresijacijom (revalvacijom) **domaće valute (€)** kada su obaveze prema ino dobavljaču evidentirane po višem kursu u odnosu na kurs po kome se vrši isplata obaveze
    - Za visinu obračunate razlike smanjuje se iznos obaveze i po tom osnovu nastaje finansijski prihod!

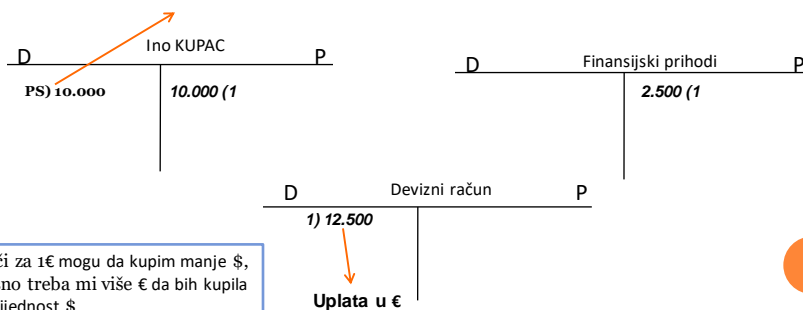
POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PRIMJER...

Ps na rn-Ino kupac je 10.000 (tj. 10.000\$ po kursu od 1\$:1€)
1) Ino kupci su uplatili na devizni račun iznos duga u cjelini, što obračunato po srednjem kursu na dan uplate iznosi 12.500€.

Evidentirali smo potraživanje po kursu npr. 1€=1\$
..potraživanje JE EVIDENTIRANA PO NIŽEM KURSU
U ODNOSU NA KURS U MOMENTU naplate

Napomena!
Devaluacija €-smanjuje se
"moć" € u odnosu na \$

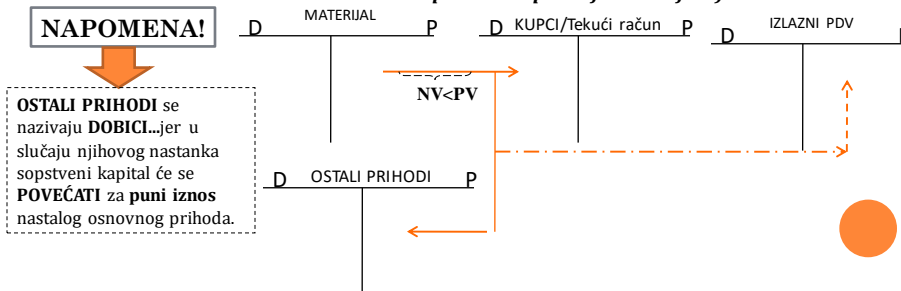
...znači za 1€ mogu da kupim manje \$,
odnosno treba mi više € da bih kupila
istu vrijednost \$

67-OSTALI PRIHODI.. (DOBICI)

nastaju kao: posljedica prodaje imovine preduzeća (osnovnih sredstava, zaliha, HOV, i sl.) po cijeni koja je viša od nabavne odnosno nominalne vrijednosti, viškovi na imovini ustanovljeni inventarisanjem, dobiti po osnovu otpisa potraživanja...

Postupak knjigovodstvenog evidentiranja se vrši:

1) odobravanjem računa - Materijal za visinu NV i (izlazni PDV (za vrijednost obračunatog PDV-a)) zaduživanjem računa - Kupci/Tekući račun za visinu PV i za iznos obračunate razlike između veće NV i niže PV odobravanjem računa - Ostali prihodi (Dobici po osnovu prodaje materijala).

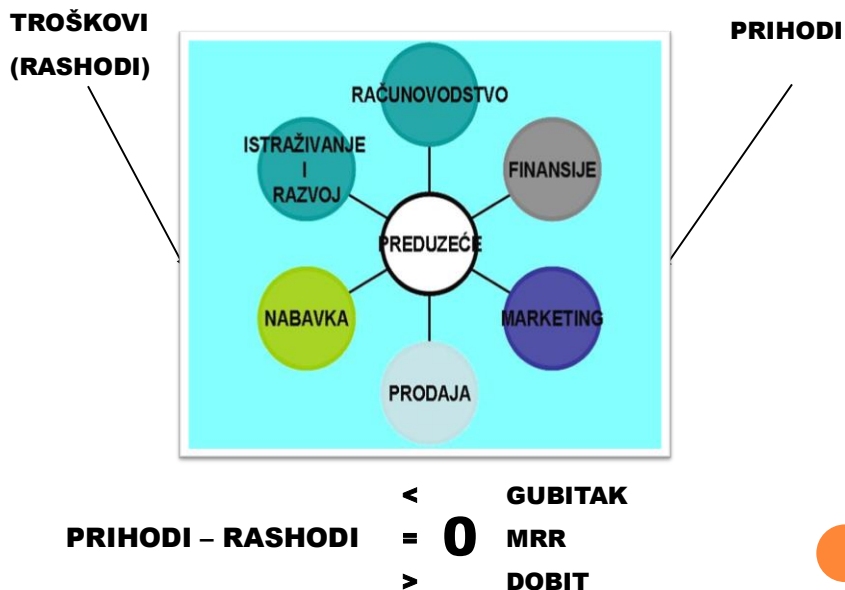

67-OSTALI PRIHODI.. (DOBICI)

- 670 - Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme
- 671 - Dobici od prodaje bioloških sredstava
- 672 - Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrijednosti
- 673 - Dobici od prodaje materijala
- 674 - Viškovi
- 675 - Naplaćena otpisana potraživanja
- 676 - Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika
- 677 - Prihodi od smanjenja obaveza
- 678 - Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja
- 679 - Ostali nepomenuti prihodi

METODI UTVRĐIVANJA PERIODIČNOG FINANSIJSKOG REZULTATA

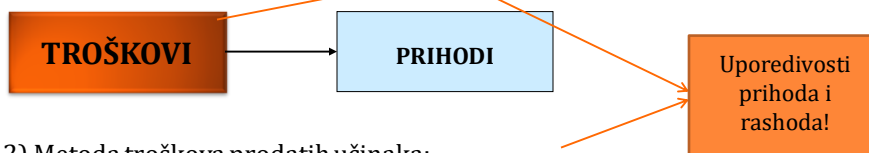
A) METODA UKUPNIH TROŠKOVA

Postoje dvije metode za obračun periodičnog rezultata:

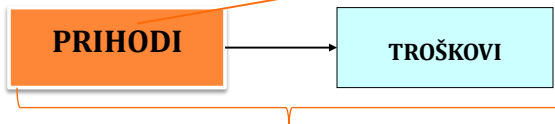
1) Metoda ukupnih troškova;

U **prvi** plan

2) Metoda troškova prodatih učinaka;

U **prvi** plan

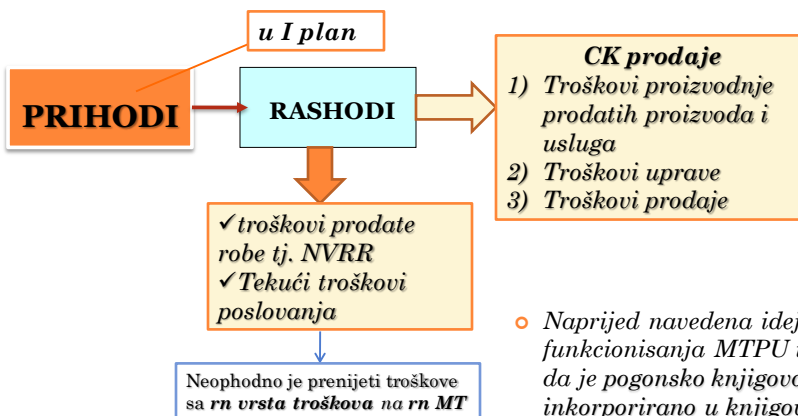
-Nastali su kao rezultat činjenice da se sva proizvedena Q proizvoda ne proda...

-treba da omoguće podudarnost prihoda i rashoda

Napomena!

Utiču na oblikovanje redovnih poslovnih prihoda i rashoda (**metode utvrđivanja poslovnog rezultata**)

METOD TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA

- Naprijed navedena ideja funkcionisanja MTPU ukazuje da je pogonsko knjigovodstvo inkorporirano u knjigovodstvo, odnosno utvrđivanje rezultata se vrši na osnovu glavne knjige i dnevnika I stepena!

FUNKCIONISANJE MTPU

- Zbog drugačijeg iskazivanja rashoda i prihoda, pogonsko knjigovodstvo se uključuje u tzv. globalno knjigovodstvo!
- **NAPOMENA!**
  - NE POSTOJI GLAVNA KNJIGA II STEPENA NI DNEVNIK II STEPENA, NEGO SE SVA KNJIŽENJA VRŠE U OKVIRU FINANSIJSKOG KNJIGOVODSTVA (GLAVNA KNJIGA I STEPENA I DNEVNIK I STEPENA)

METOD OBRAČUNA TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA U TRGOVINSKOM PREDUZEĆU

NAPOMENA:

IZVRŠITI RASPORED UKUPNO NASTALIH TROŠKOVA NA TROŠKOVE TRGOVINE.

-Glavna knjiga I stepena-

Od 01.01 do 31.12 20xx

Račun rasporeda vrsta troškova		Troškovi trgovine
ΣT	(1)	PS
		$x\% \Sigma T$

Zbrajaju se svi troškovi koji su do tada nastali i evidentiraju na potražnoj strani rn-

NAPOMENA!

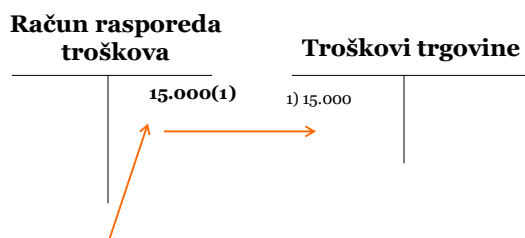
Ovim prenosom su se praktično zatvorili računi vrsta troškova, tako da se na kraju poslovne godine vrši njihov formalni zaključak (zadužuje se Rn raspored vrsta troškova/odobravaju se pojedinačni računi vrsta troškova)

NAPOMENA:

**IZVRŠITI RASPORED UKUPNO NASTALIH TROŠKOVA NA TROŠKOVE TRGOVINE.
(UKUPNO NASTALI TROŠKOVI SU 15.000 €)**

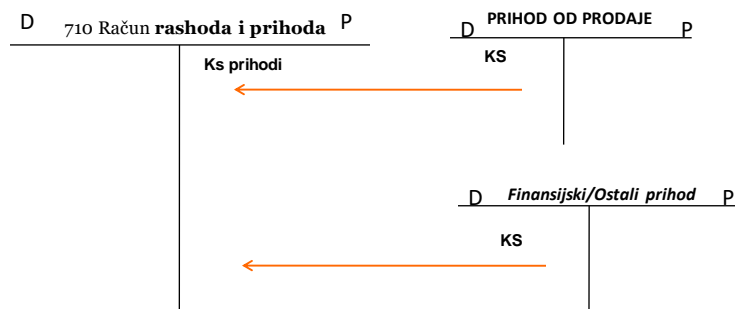
-Glavna knjiga I stepena-

Od 01.01 do 31.12 200x

Zbrajaju se svi troškovi koji su do tada nastali i evidentiraju na potražnoj strani

POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI ZAKLJUČAK RAČUNA USPJEHA (PRIHODI)

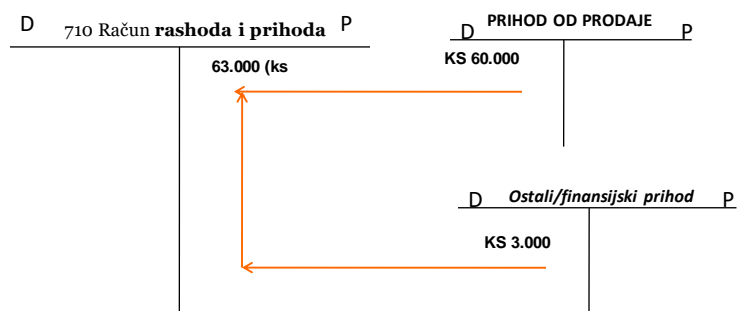

NPR..

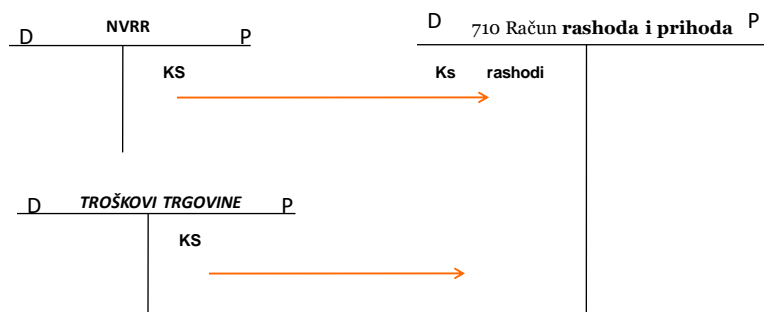
○ RASPOLAŽEMO SA SLJEDEĆIM PODACIMA:

1. Prihod od prodane robe 60.000
2. NVRR 40.000

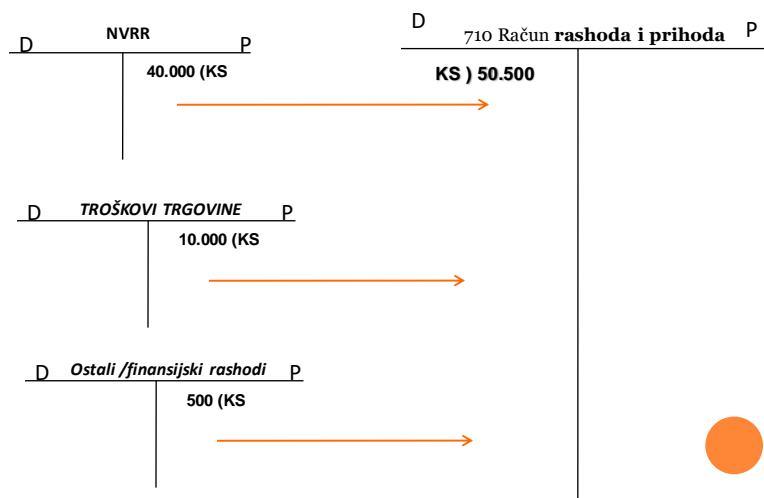
**POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI ZAKLJUČAK RAČUNA
USPJEHA (PRIHODI)**

POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI ZAKLJUČAK RAČUNA USPJEHA (RASHODI)

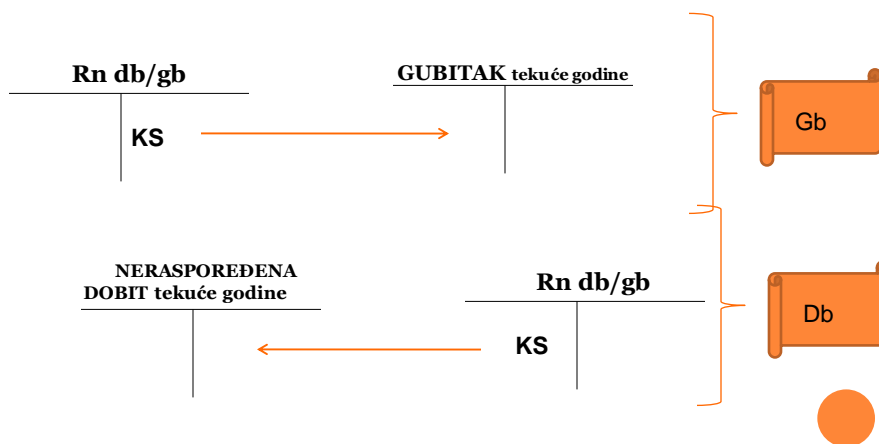

POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI ZAKLJUČAK RAČUNA USPJEHA (RASHODI)

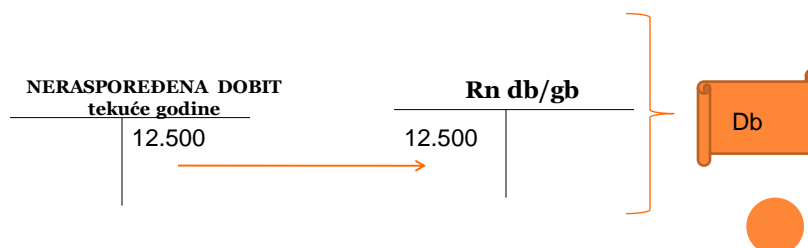

Napomena:

poslovna promjena: proknjižiti PPR po metodu troškova prodatih učinaka

Napomena:

poslovna promjena: proknjižiti PPR po metodu troškova prodatih učinaka u trgovinskom preduzeću

**ZAKLJUČITI RAČUNE USPJEHA A ZATIM OBRAČUNATI
PERIODIČNI POSLOVNI REZULTAT PO METODI
TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA**

Knjiženje u Dnevniku preduzeća "X" na dan _____

11a	Prihodi od prodaje robe	60.000	
	Ostali prihodi	3.000	
	Rn rashodi i prihodi		63.000
	Zaključak računa uspjeha		
11.b	Račun rashodi i prihodi	50.500	
	Nabavna vrijednost prodane robe		40.000
	Troškovi trgovine		10.000
	Finansijski rashodi		500
	Zaključak računa uspjeha		
11.c	Račun rashodi i prihodi	12.500	
	Rn dobitak/gubitak		12.500
	Zaključak računa dobitak/ gubitak		
11.c	Dobitak/Gubitak	12.500	
	Dobit		12.500
	Zaključak računa dobitak/ gubitak		

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/ PO MTPU

Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/ od 01.01. do 31.12.20Xx.

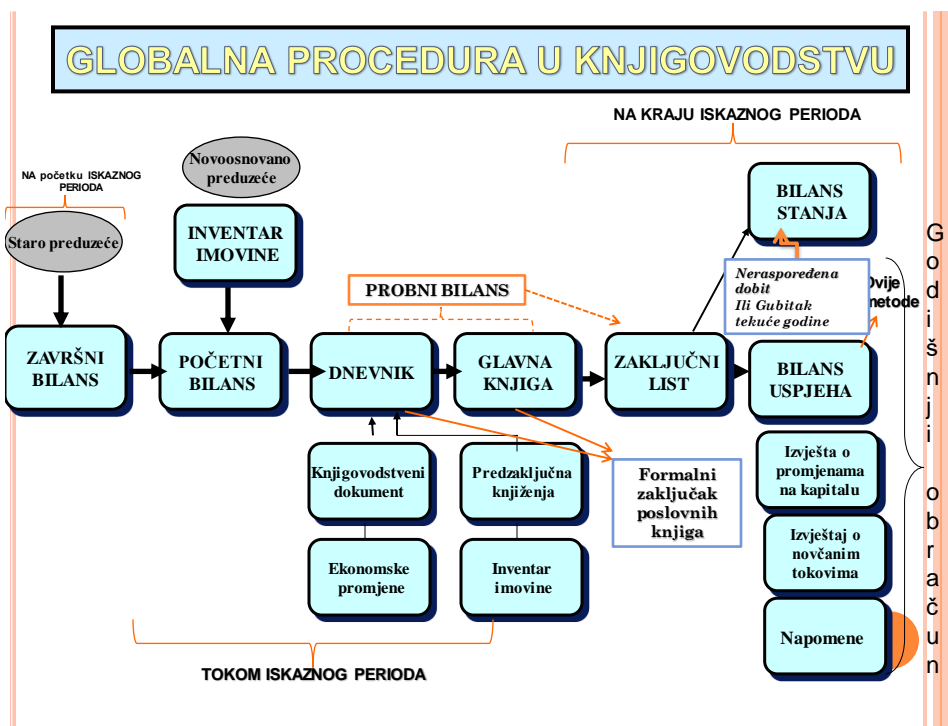
Redni broj	Opis	Iznos	
		Iznos	
1.	Poslovni prihodi		
	Prihod od prodaje robe		
2	Poslovni rashodi		
	Nabavna vrijednost prodane robe		
	Troškovi trgovine		
3=(1-2)	Poslovni rezultat		
4	Finansijski prihodi		
5	Finansijski rashodi		
6=(4-5)	Rezultat iz finansijskih aktivnosti		
7	Ostali prihodi		
8	Ostali rashodi		
9	Neposlovni rezultat		
(3+6+9)	Periodični rezultat		

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/ PO MTPU-PRIMJER

Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/ od 01.01. do 31.12.2014.

Redni broj	Opis	Iznos	
		Iznos	
1	Poslovni prihodi		60.000
	Prihod od prodaje robe	60.000	
2	Poslovni rashodi		50.000
	Nabavna vrijednost prodane robe	40.000	
	Troškovi trgovine	10.000	
3=(1-2)	Poslovni rezultat		10.000
4	Finansijski prihodi		
5	Finansijski rashodi		500
6=(4-5)	Rezultat iz finansijskih aktivnosti		(500)
7	Ostali prihodi		3.000
8	Ostali rashodi		
9	Neposlovni rezultat		3.000
(3+6+9)	Periodični rezultat		12.500

PODSJETIMO SE !

NAPOMENA...

- Prema **Pravilniku o načinu i rokovima vršenja popisa i uklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem**, razlikuju se dvije vrste poslova:
  - Međusobno usaglašavanje knjigovodstvenih evidencija;
    - Usaglašavanje dnevnika i glavne knjige i glavne i pomoćnih knjiga.
  - Usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem.

PREDZAKLJUČNA KNJIŽENJA

POJAM...

- *Sprovodi se prije zaključka poslovnih knjiga...*
- *Postupak koji se vrši usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, u cilju dobijanja tačnih i istinitih podataka za sastavljanje finansijskih iskaza i završnog računa preduzeća u cjelini!*
- Napomena!
  - U knjigovodstvu se evidentiraju samo promjene koje su dokumentovane!
  - Posljedica:
    - **Nepotpuni knjigovodstveni podaci**
- *Kako otkloniti nepotpunost knjigovodstvenih podataka?*
  - *Putem predzaključnih knjiženja gdje se knjigovodstveni podaci se koriguju i svode na stvarne!*
- **PRETPOSTAVKA!**
  - *Identifikovanje knjigovodstvenog i stvarnog stanje je OSNOVA za sprovođenje predzaključnih knjiženja*

RAZLOZI ODSTUPANJA KNJIGOVODSTVENOG OD STVARNOG STANJA?

Kada se sprovede predzaključna knjiženja!

→ Na kraju poslovne godine!

?

Koji su najbitniji postupci u okviru predzaključnih knjiženja

-Korekcija salda računa stanja

-Vremensko razgraničenje rashoda i prihoda

Dekomponovanje salda aktivno-pasivnih računa

Rashodovanje osnovnih sredstava

ZAPAMTITE!

Pogrešna knjiženja u knjigovodstvu preduzeća;
Neproknjiženje promjene na sredstvima, izvorima sredstava, rashodima i приходima;
Nerealne vrijednosti na pojedinim računima;

ŠTA PREDSTAVLJA CILJ PREDZAKLJUČNIH KNJIŽENJA U OKVIRU POJEDNIH NABROJANIH POSTUPAKA?

-Korekcija salda
računa stanja

**KNJIGOVODSTVENO USAGLAŠAVANJE
STANJA GOTOVINE, ZALIHA I
POTRAŽIVANJA SA STVARNIM
STANJEM!**

-Vremensko
razgraničenje rashoda
prihoda

Cilj da se rashodi i prihodi pravilno raspodijele između Bilansa stanja i Bilansa uspjeha, tako što će rashodi i prihodi koji se odnose na tekući obračunski period biti uključeni u Bilansu uspjeha, dok će rashodi i prihodi koji se odnose na naredne obračunske periode odložiti u Bilansu stanja

Rashodovanje
osnovnih
sredstava

1. Koja su u potpunosti otpisana (SV=0);
2. Koja su djelimično otpisana

**KOREKCIJA KONTA STANJA
-BLAGAJNA-**

MANJKOVI GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA

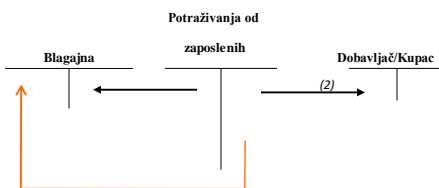
- Upoređivanjem knjigovodstvenog i stvarnog stanja moguće je identifikovati tri situacije:
  - *stvarno stanje je jednako knjigovodstvenom stanju gotovine* ($SS=KS$);
  - *stvarno stanje je manje od knjigovodstvenog stanja gotovine* ($SS < KS$);
  - *stvarno stanje je veće od knjigovodstvenog stanja gotovine* ($SS > KS$);
- **NAPOMENA: kontrola stanja gotovine u blagajni se vrši svakodnevno...**

1) na teret odgovornog lica, zaduženjem računa-Potraživanja od zaposlenih a u korist računa-Blagajna, čime se stvarno stanje izjednačava sa knjigovodstvenim.

Naknadnom kontrolom i provjerom knjigovodstvene dokumentacija, moguće je da se jave dvije situacije:

(1) *utvrđen je uzrok manjka*, čime se konstatuje da blagajnik nije odgovoran za njegov nastanak, pa se postupak knjigovodstvenog obuhvatanja vrši:

2) odobrava se račun-Potraživanja od zaposlenih i zadužuje račun-Dobavljač-nije proknjižena isplata dobavljačima, ili pak račun-Kupci- dva puta proknjižena naplata od kupca.

(1) *nije utvrđen uzrok manjka*, te se za utvrđeni iznos tereti odgovorno lice-blagajnik. Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun-Potraživanje od zaposlenih i zadužuje se račun-Blagajna.

VIŠKOVI GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA

Knjigovodstveni postupak:

1) zaduženjem računa-Blagajna za utvrđeni višak i odobravanjem računa-Ostale obaveze, čime se knjigovodstveno stanje izjednačava

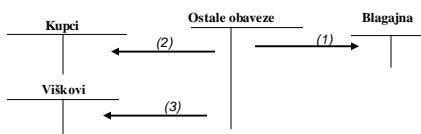
Slično kao i kod manjka gotovine u blagajni, naknadnom kontrolom i provjerom dokumenata može se pojaviti jedna od sljedećih situacija:

• **pronaden je uzrok viška, pa se postupak knjigovodstvene evidencije vrši:**

2) zadužuje se račun-Ostale obaveze uz istovremeno odobravanje računa-Kupci, za naplaćeni, a neproknjiženi iznos.

• **nije pronaden uzrok viška, i postupka knjigovodstvenog obuhvatanja se vrši:**

3) zaduženjem računa-Ostale obaveze uz odobravanje računa-Ostali prihodi (Viškovi gotovine i gotovinskih ekvivalenata).

KOREKCIJA KONTA STANJA -ZALIHE-

NAPOMENA!

- ✓ **Kalo** -gubitak na težini, obimu ili površini proizvoda (materijala) usljed sušenja, isparavanja, skupljanja, smrzavanja, topljenja i sl.
- ✓ **Rastur**- gubitak zbog rasipanja prilikom rukovanja.
- ✓ **Kvar**- gubitak zbog hemijskih i fizičkih promjena na proizvodima (materijalu), usled čega postaju neupotrebljivi ili se njihov kvalitet pogoršava.
- ✓ **Lom**- gubitak zbog uništenja proizvoda (materijala) koji su po svojoj prirodi lomljivi.

Pravna lica mogu kalo, rastur, kvar i lom knjižiti:

- pri nabavci robe i njihovom smeštanju u magacin - obračunski se količina robe koja ulazi u magacin umanjuje za zakonski dozvoljen kalo (rastur, kvar ili lom) ili za količinu koja je usvojena opštim aktom preduzeća, ili,
- na kraju obračunskog perioda, a najkasnije na kraju obračunskog perioda po obavljenom popisu, a prije utvrđivanja manjka ili viška robe. Obveznici PDV ukalkulisavanje dozvoljenog kala, rastura i loma rade najkasnije prije isteka svog poreskog perioda za PDV.

MANJAK NA ZALIHAMA

(KALO, KVAR, LOK, RASTUR, ZLOUPOTREBA, NEPRAVILNO RUKOVANJE, GREŠKA U KNJIŽENJU...)

- - Upoređivanjem knjigovodstvenog i stvarnog stanja moguće je identifikovati tri situacije:

- stvarno stanje je jednako knjigovodstvenom stanju gotovine ($SS=KS$);
- stvarno stanje je manje od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS<KS$);
- stvarno stanje je veće od knjigovodstvenog stanja gotovine ($SS>KS$);

- **NAPOMENA:** kontrola stanja zaliha se obično vrši na kraju poslovne godine...

1) zaduženjem računa-ostala potraživanja a u korist računa-zalihe, čime se stvarno stanje izjednačava sa knjigovodstvenim.

Naknadnom kontrolom i provjerom knjigovodstvene dokumentacija, moguće je da se jave dvije situacije:

-**utvrđen je uzrok manjka**, čime se konstatuje da **rukovalac nije odgovoran** za njegov nastanak, pa se postupak knjigovodstvenog obuhvatanja vrši:

2) odobrava se račun-Ostala potraživanja i zadužuje račun-Trošak materijala-nije proknjiženo izdavanje materijala u proces proizvodnje, ili pak račun-Kupci-neproknjižena prodaja zaliha na kredit

-**nije utvrđen uzrok manjka**, te se za utvrđeni iznos tereti odgovorno lice-magacioner. Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun- ostala potraživanje i zadužuje se račun-Blagajna.

Ukoliko se ne tereti magacioner: Postupak knjigovodstvenog obuhvatanja je:

- odobrava se račun- ostala potraživanje i zadužuje se račun-manjak (ostali rashodi)

NAPOMENA!

- Ukoliko je utvrđen manjak za koji se tereti pravno lice (npr.magacioner), moguće je da se knjiženje vrši na dva načina:
  - **PRIMJER:** Popisom je utvrđen manjak materijala od 1.000€. Manjak pada na teret pravnog lica.

D		MATERIJAL	P		D		TROSKOVI MATERIJALA	P		D		OBAVEZE ZA PDV	P	
		1.000	(1)			(1)	1.119					119	(1)	

- **NAPOMENA!**

- PDV se obračunava ukoliko se nastali manjak ne može pravdati višom silom!
- **Obveznik poreza mora posjedovati odgovarajuće potvrde, zapisnike i druga dokumenta nadležnih organa da je manjak ili rashod nastao kao posljedica više sile.** Na manjak proizvoda koji je nastao kao posljedica više sile a koji nije dokumentovan obračunava se i plaća odgovarajući porez;
- PDV se prema odredbi čl.4 **Pravilnika o količini rashoda na koji se ne plaća PDV**, ne plaća na rashode do količine utvrđene prema Normativu za utvrđivanje rashoda, pa bi u tom slučaju knjiženje bilo

NAPOMENA!

- *Ukoliko je utvrđen rashod materijala u okviru dozvoljenih količina (do visine propisanog kala, rastura, kvara i loma...)*
- **PRIMJER:** *Popisom je utvrđen manjak materijala u okviru dozvoljenih količina u iznosu od 100€.*

MATERIJAL		TROSKOVI MATERIJALA	
D	P	D	P
	100 (1)	1) 100	

- **NAPOMENA!**
  - *PDV se obračunava ukoliko se nastali manjak ne može pravdati višom silom!*

VIŠKOVI NA ZALIHAMA

Knjigovodstveni postupak:

1) zaduženjem računa-Zalihe za utvrđeni višak i odobravanjem računa-Ostale obaveze, čime se knjigovodstveno stanje izjednačava

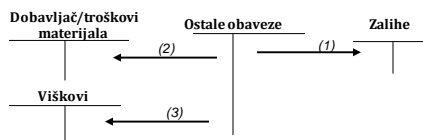
Slično kao i kod manjka gotovine na zalihama, naknadnom kontrolom i provjerom dokumenata može se pojaviti jedna od sljedećih situacija:

• **pronađen je uzrok viška, pa se postupak knjigovodstvene evidencije vrši:**

2) zadužuje se račun-Ostale obaveze uz istovremeno odobravanje računa-Dobavljač, za neproknjiženi iznonastale obaveze; Troškovi materijala-dva puta knjižen utrošak materijala.

• **nije pronađen uzrok viška, i postupka knjigovodstvenog obuhvatanja se vrši:**

3) zaduženjem računa-Ostale obaveze uz odobravanje računa-Ostali prihodi (Viškovi zaliha).

USKLAĐIVANJE VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA

- Sporna potraživanja;
- Sumnjiva potraživanja

USKLAĐIVANJE VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA

- **CILJ:**
  - *usaglašavanje knjigovodstvene (nominalne) vrijednosti potraživanja sa procijenjenim, odnosno očekivanim iznosom njihove naplate*
- **ZADATAK**
predzaključnih knjiženja:
  - *Da na bazi odgovarajuće odluke organa upravljanja klasifikuje i posebno evidentira potraživanja prema kvalitetu*
- **BITNO!!!**
- **Sa aspekta kvaliteta, tj.uslova i mogućnosti naplate:**
  - Naplativa (likvidna) potraživanja:
    - *Koja se mogu naplatiti u ugovorenom roku i u puno iznosu;*
  - Ugrožena potraživanja:
    - **SUMNJIVA**
      - *Kada je kupac nelikvidan pa...*
    - **SPORNA POTRAŽIVANJA**
      - *Kada kupac odbije da plati ili ne prizna potraživanje...*
  - Nenaplativa (otpisana) potraživanja

I FAZA (POKRETANJE SPORA)

- kada kupac odbije da plati pokreće se spor kod nadležnog privrednog suda, i od tog momenta potraživanja od kupaca prerastaju u sporna potraživanja!
- pravna služba može procijeniti npr. da je kupac djelimično u pravu pa vrši otpis jednog (procijenjenog) iznosa potraživanja...

II FAZA (SUD DONOSI PRESUDU)

- konačna naplata je jednaka neto iznosu spornih potraživanja;
- konačna naplata je manja od neto iznosa spornih potraživanja;
- konačna naplata je veća od neto iznosa spornih potraživanja;

knjigovodstveno obuhvatanje:

1) zaduživanjem odgovarajućeg računa-Sporna potraživanja i odobravanjem računa-Kupci.

(1a) za visinu nastalih troškova spora, zadužuje se račun-Sporna potraživanja uz istovremeno odobravanje računa-Tekući račun/Blagajna.

2) odobravanjem računa-Ispravka vrijednosti spornih potraživanja od kupaca i zaduživanjem računa-Ostali rashodi.

3a) zadužuje se račun-Ispravka vrijednosti spornih potraživanja od kupaca uz istovremeno odobravanje za iznos otpisanog potraživanja rn-Sporna potraživanje;

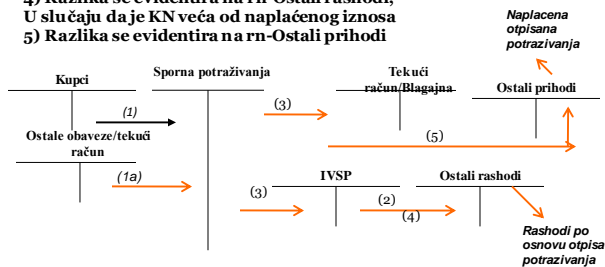
3b) odobrava se rn-Sporna potraživanje za visinu neto iznosa dok se zadužuje rn-račun-Tekući račun za visinu naplaćenog iznosa potraživanja;

U slučaju da je: KN manja od naplaćenog iznosa:

4) Razlika se evidentira na rn-Ostali rashodi;

U slučaju da je KN veća od naplaćenog iznosa

5) Razlika se evidentira na rn-Ostali prihodi

SPORNA POTRAŽIVANJA

NAPOMENA U VEZI OTPISA POTRAŽIVANJA I OBRAČUNA PDV-A

Direktan otpis vrši se tako što se iznos potraživanja isknižava na teret rashoda.

Indirektan otpis vrši se preko odgovarajućeg konta ispravke vrijednosti.

S obzirom da nijesu propisani uslovi pod kojima treba izvršiti direktan

ili indirektan otpis potraživanja znači da je to pitanje odluke organa upravljanja. Razlika između direktnog otpisa i otpisa preko ispravke vrijednosti postoji samo sa aspekta načina knjiženja, jer u oba slučaja vrši se priznavanje rashoda, pa je uticaj na rezultat isti.

Kada obveznik PDV vrši otpis potraživanja (direktan ili indirektan), u skladu sa procjenom organa upravljanja o nenaplativosti, ne može da se vrši umanjeње poreske osnovice, jer odredbom člana 20a. Zakona o PDV utvrđeno je da obveznik može da izmijeni osnovicu za iznos naknade koji nije naplaćen samo na osnovu pravosnažne odluke suda o zaključenom stečajnom postupku, odnosno na osnovu ovjerenog prepisa zapisnika o sudskom poravnanju.

Ukoliko isporučilac dobara koji je izmijenio osnovicu po navedenom osnovu, kasnije naplati naknadu ili dio naknade za isporučena dobra i usluga u vezi sa kojima je dozvoljena izmjena osnovice, dužan je da na primljeni iznos naknade obračuna PDV.

PRIMJER BR.1...

- 1. Kod kupca koji treba da nam plati 5.000, pokrenut je stečajni postupak.
- 2. Po mišljenju pravne službe, potrebno je otpisati potraživanje u iznosu od 10%.
- 3. Iz likvidacione mase dužnika naplaćeno je 4.700.

- Knjiženje na računima glavne knjige

D	KUPCI	P	D	SUMNJIVO POTRAŽIVANJE	P	D	IVSP	P	D	Ostali rashodi	P
	5.000 (1)		1) 5.000	500 (3a) 4.500 (3b)		3a) 500	500 (2)		2) 500		

D	OSTALI PRIHOD	P
	200 (3b)	

D	TEKUĆI RAČUN	P
	3b) 4.700	

*Napomena:
5000-500(otpis)=4.500-mi
toliki iznos očekujemo da
naplatimo!*

HVALA NA PAŽNJI!

PITANJA....